

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2008. gada 14. oktobrī*

Lieta C-353/06

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Amtsgericht Flensburg* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2006. gada 16. augustā un kas Tiesā registrēts 2006. gada 28. augustā, tiesvedībā, kuru ierosinājuši:

Stefan Grunkin,

Dorothee Regina Paul,

piedaloties

Leonhard Matthias Grunkin-Paul,

Standesamt Niebüll.

* Tiesvedības valoda — vācu.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*] (referents), K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], A. Ross [*A. Rosas*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*] un M. Ilešičs [*M. Ilešič*], tiesneši Dž. Arestis [*G. Arestis*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], J. Klučka [*J. Klučka*], U. Lehmušs [*U. Lohmus*], E. Levits un K. Toadere [*C. Toader*],

ģenerālvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],
sekretārs H. fon Holšteins [*H. von Holstein*], sekretāra vietnieks,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2007. gada 11. decembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Grunkins [*Grunkin*] savā vārdā,

— Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*], kā arī J. Kempere [*J. Kemper*],
pārstāvji,

- Beļģijas valdības vārdā — L. van den Bruka [*L. Van den Broeck*], pārstāve,

- Grieķijas valdības vārdā — E. M. Mamuna [*E.-M. Mamouna*], G. Skjani [*G. Skiani*] un O. Pacopulu [*O. Patsopoulou*], pārstāves,

- Spānijas valdības vārdā — M. Sampols Pukuruls [*M. Sampol Pucurull*] un H. Rodrigess Karkamo [*J. Rodríguez Cárcamo*], pārstāvji,

- Francijas valdības vārdā — Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un Ž. K. Niolē [*J.-C. Niollet*], pārstāvji,

- Lietuvas valdības vārdā — D. Krjaučūns [*D. Kriaučiūnas*], pārstāvis,

- Nīderlandes valdības vārdā — H. H. Sevenstere [*H. G. Sevenster*], pārstāve,

- Polijas valdības vārdā — E. Osņecka-Tamecka [*E. Ośniecka-Tamecka*], pārstāve,

— Eiropas Kopienų Komisijas vārdā — D. Maidani [*D. Maidani*] un S. Grīnheida [*S. Gruenheid*], kā arī V. Bogensbergers [*W. Bogensberger*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2008. gada 24. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

¹ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par EKL 12. un 18. panta interpretāciju.

² Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp Grunkina [*Grunkin*] kungu un Paulas [*Paul*] kundzi un *Standesamt Niebüll* (Nībilles pilsētas Civilstāvokļa aktu reģistrācijas nodaļa) par šīs iestādes atteikumu atzīt viņu dēlam Leonardam Matiasam [*Leonhard Matthias*] Dānijā noteikto un reģistrēto uzvārdu un ierakstīt to ģimenes grāmatā, kura šai ģimenei ir izveidota šajā iestādē.

Atbilstošās Vācijas tiesību normas

Starptautiskās privāttiesības

- ³ Vācijas Civillkodeksa ievadlikuma (*Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, turpmāk tekstā — “EGBGB”) 10. panta 1. punktā ir noteikts:

“Jautājumus par personas uzvārdu lietošanu regulē tās valsts tiesību akti, kuras pilsonis ir šī persona.”

Civiltiesības

- ⁴ Attiecībā uz bērnu, kura vecākiem ir dažādi uzvārdi, uzvārda noteikšanu Vācijas Civillkodeksa (*Bürgerliches Gesetzbuch*, turpmāk tekstā — “BGB”) 1617. pantā ir paredzēts:

“1) Ja vecākiem nav kopīga laulāto uzvārda un ja viņi bērnu audzina kopīgi, viņi, paziņojot par to civilstāvokļa aktu reģistrācijas nodaļā, par bērna uzvārdu tā

dzimšanas brīdī nosaka vai nu mātes, vai tēva uzvārdu, kāds tas ir paziņošanas brīdī.
[..]

- 2) Ja vecāki mēneša laikā pēc bērna piedzimšanas nenosaka bērna uzvārdu, tad *Familiengericht* [Ģimenes tiesa] tiesības uz uzvārda noteikšanu noteic vienam no vecākiem. 1. punktu piemēro *mutatis mutandis*. Tiesa var noteikt termiņu šo tiesību izpildei. Ja pēc šī termiņa beigām tiesības noteikt uzvārdu nav īstenotas, bērnam tiek dots tā vecāka uzvārds, kuram šīs tiesības tikušas piešķirtas.

- 3) Ja bērns nav dzimis valsts teritorijā, tiesa vienam no vecākiem tiesības uz šī bērna uzvārda noteikšanu saskaņā ar 2. punktu piešķir tikai tad, ja to pieprasa viens no vecākiem vai bērns vai ja bērna uzvārds ir jāreģistrē Vācijas civilstāvokļa aktu reģistrā vai Vācijā izdotā personu apliecinošā dokumentā.”

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

- 5 1998. gada 27. jūnijā Dānijā piedzima Paulas kundzes un Grunkina kunga, kuri tobrīd bija precējušies un kuri abi ir Vācijas pilsoņi, bērns — Leonards Matias Grunkins-Pauls [*Leonhard Matthias Grunkin-Paul*]. Arī šis bērns ir Vācijas pilsonis un kopš dzimšanas dienas dzīvo Dānijā.

- 6 Saskaņā ar kompetentās Dānijas iestādes izdotu uzvārda apliecību (“navnebevis”) šim bērnam atbilstoši Dānijas tiesībām tika noteikts uzvārds Grunkins-Pauls, kas arī tika ierakstīts viņa Dānijas izdotajā dzimšanas apliecībā.
- 7 Vācijas civilstāvokļa aktu reģistrācijas nodaļas atteicās atzīt šo Dānijā noteikto bērna uzvārdu, pamatojoties uz to, ka saskaņā ar *EGBGB* 10. pantu personas uzvārdu nosaka tās valsts tiesību akti, kuras pilsonis ir šī persona, un ka Vācijas tiesībās nav atļauts bērnam noteikt dubulto uzvārdu, kas sastāv no viņa tēva un mātes uzvārdiem. Leonarda Matiasa vecāku celtās prasības, apstrīdot šo atteikumu, tika noraidītas.
- 8 Bērna vecākiem, kuri jau ir šķīrušies, nebija kopīga uzvārda, un viņi atteicās noteikt bērna uzvārdu saskaņā ar *BGB* 1617. panta 1. punktu.
- 9 *Standesamt Niebüll* vērsās *Amtsgericht Niebüll* [Nībilles Pirmās instances tiesā], lai izņemtu jautājumu par to, kuram no mazā Leonarda Matiasa vecākiem ir jāpiešķir tiesības noteikt viņu bērna uzvārdu saskaņā ar *BGB* 1617. panta 2. un 3. punktu. *Amtsgericht Niebüll* apturēja tiesvedību un vērsās Eiropas Kopienų Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar EKL 234. pantu. Savā 2006. gada 27. aprīļa spriedumā lietā C-96/04 *Standesamt Stadt Niebüll* (Krājums, I-3561. lpp.) Eiropas Kopienų Tiesa atzina, ka *Amtsgericht Niebüll*, kura izskatīja sūdzību par iestādes pieņemtu lēmumu, rīkojās kā administratīva iestāde un vienlaikus nelēma par strīdu; līdz ar to tā nevarēja tikt uzskatīta par tādu, kura īsteno tiesas funkcijas. Šī iemesla dēļ Eiropas Kopienų Tiesa atzina, ka tās kompetencē nav atbildēt uz uzdoto jautājumu.
- 10 2006. gada 30. aprīlī Leonarda Matiasa vecāki kompetentajai iestādei lūdza, lai Nībillē esošajā ģimenes grāmatā viņu bērns tiktu ierakstīts ar uzvārdu Grunkins-Pauls. Ar

2006. gada 4. maija lēmumu *Standesamt Niebüll* atteicās to darīt, pamatojoties uz to, ka to nepieļauj Vācijas tiesības uzvārdu lietošanas jomā.

- 11 2006. gada 6. maijā Leonarda Matiasa vecāki vērsās *Amtsgericht Flensburg* [Flensburgas Pirmās instances tiesā], lūdzot noteikt pienākumu *Standesamt Niebüll* atzīt viņu dēlam Dānijā noteikto un reģistrēto uzvārdu un ģimenes grāmatā ierakstīt viņu ar personvārdu Leonards Matias Grunkins-Pauls.
- 12 Iesniedzējtiesa konstatēja, ka nav iespējams noteikt pienākumu *Standesamt Niebüll* ierakstīt uzvārdu, kāds netiek atļauts saskaņā ar Vācijas tiesībām, tomēr tai ir šaubas par to, vai tas, ka Savienības pilsonim dažādās dalībvalstīs ir jālieto dažāds uzvārds, ir saderīgs ar Kopienas tiesībām.
- 13 Šādos apstākļos *Amtsgericht Flensburg* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

“Vai, ņemot vērā EKL 12. pantā paredzēto diskriminācijas aizlieguma principu un EKL 18. pantā garantēto ikviena Savienības pilsoņa pārvietošanās brīvību, *EGBGB* 10. pantā ietvertā Vācijas kolīziju norma ir spēkā esoša, ja tajā noteikumi par personas uzvārdu lietošanu tiek piesaistīti tikai pilsonībai?”

Par prejudiciālo jautājumu

- ¹⁴ Uzdotot jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai ar EKL 12. un 18. pantu tiek pieļauts, ka dalībvalsts kompetentās iestādes atsakās atzīt bērna, kuram tāpat kā viņa vecākiem ir šīs dalībvalsts pilsonība, uzvārdu, kas ir noteikts un reģistrēts citā dalībvalstī, kurā šis bērns ir dzimis un kopš tā laika dzīvojis.

Par EK līguma piemērošanas jomu

- ¹⁵ Vispirms ir jākonstatē, ka uz bērna Leonarda Matiasa situāciju ir attiecināma EK līguma materiālā piemērošanas joma.
- ¹⁶ Lai arī šobrīd spēkā esošajās Kopienų tiesībās noteikumi par personas uzvārdu lietošanu ir dalībvalstu kompetencē, tomēr tām, īstenojot šo kompetenci, ir jāievēro Kopienų tiesības, ja vien runa nav par valstī notiekošu situāciju, kurai nav nekādas saistības ar Kopienų tiesībām (skat. 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-148/02 *Garcia Avello, Recueil*, I-11613. lpp., 25., kā arī 26. punkts un tajos minētā judikatūra).

- 17 Taču Tiesa jau ir atzinusi, ka šāda saistība ar Kopienu tiesībām ir attiecībā uz bērniem, kuri ir kādas dalībvalsts pilsoņi, bet kuri likumīgi uzturas kādas citas dalībvalsts teritorijā (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Garcia Avello*, 27. punkts).
- 18 Līdz ar to bērns Leonards Matiass attiecībā pret dalībvalsti, kuras pilsonis viņš ir, pamatoti principā var atsaukties uz EKL 12. pantā piešķirtajām tiesībām neciest no diskriminācijas savas pilsonības dēļ, kā arī EKL 18. pantā minētajām tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā.

Par EKL 12. pantu

- 19 Saistībā ar EKL 12. pantu tomēr vispirms ir jāatzīst, kā to ir norādījušas visas dalībvalstis, kuras Tiesā iesniedza savus apsvērumus, un Eiropas Kopienų Komisija, ka bērns Leonards Matiass Vācijā nav cietis no diskriminācijas pilsonības dēļ.
- 20 Tā kā minētajam bērnam un viņa vecākiem ir vienīgi Vācijas pilsonība un tā kā pamata lietā apspriestā Vācijas kolīzijas norma attiecībā uz uzvārda noteikšanu pamatojas uz Vācijas materiālajām tiesībām uzvārdu lietošanas jomā, šī bērna uzvārda noteikšana Vācijā saskaņā ar Vācijas tiesisko regulējumu nevar būt diskriminācija pilsonības dēļ.

Par EKL 18. pantu

- 21 Jāatgādina, ka tāds valsts tiesiskais regulējums, kas ir nelabvēlīgs noteiktiem valsts pilsoņiem tikai tādēļ, ka viņi ir izmantojuši savas tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot citā dalībvalstī, ir EKL 18. panta 1. punktā ikvienam Savienības pilsonim atzīto brīvību ierobežojums (2006. gada 18. jūlija spriedums lietā *C-406/04 De Cuyper*, Krājums, I-6947. lpp., 39. punkts, un 2008. gada 22. maija spriedums lietā *C-499/06 Nerkowska*, Krājums, I-3993. lpp., 32. punkts).
- 22 Tas, ka personai viņas pilsonības dalībvalstī ir jālieto cits uzvārds nekā dzimšanas un dzīvesvietas dalībvalstī piešķirtais un reģistrētais uzvārds, var ierobežot EKL 18. pantā ietvertu tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā īstenošanu.
- 23 Jāatgādina, ka attiecībā uz bērniem, kuriem ir divu dalībvalstu pilsonība, Tiesa jau ir atzinusi, ka uzvārdu dažādība attiecīgajām personām var radīt nopietnas gan profesionāla, gan privāta rakstura neērtības, kuras rodas cita starpā saistībā ar to, ka dalībvalstī, kuras pilsoņi ir šie bērni, ir sarežģīti panākt, lai par spēkā esošiem tiktu atzīti akti vai dokumenti, kuros ir ietverts citā dalībvalstī, kuras pilsoņi arī ir šie bērni, atzītais uzvārds (iepriekš minētais spriedums lietā *Garcia Avello*, 36. punkts).
- 24 Šādas nopietnas neērtības tādā pašā veidā var rasties gadījumā, kāds ir pamata lietā. Šajā sakarā nav būtiski, vai uzvārdi ir dažādi tāpēc, ka attiecīgajām personām ir divas pilsonības, vai tāpēc, ka dzimšanas un dzīvesvietas valstī uzvārda noteikšana ir

piesaistīta dzīvesvietai, savukārt valsti, kuras pilsoņi ir attiecīgās personas, uzvārda noteikšana ir piesaistīta pilsonībai.

25 Kā to norāda Komisija, vairākas ikdienas dzīves darbības gan publiskajā, gan privātajā telpā prasa pierādīt identitāti, ko parasti izdara ar pasi. Tā kā bērnam Leonardam Matiasam ir vienīgi Vācijas pilsonība, šī dokumenta izdošana ir vienīgi Vācijas iestāžu kompetencē. Taču, ja šīs iestādes atsakās atzīt Dānijā noteikto un reģistrēto uzvārdu, šīs iestādes šim bērnam izsniegs pasi, kurā būs iekļauts cits, nevis Dānijā piešķirtais uzvārds.

26 Līdz ar to katrreiz, kad personai būs jāpierāda sava identitāte Dānijā, kas ir dalībvalsts, kurā šī persona ir dzimusi un kopš tā laika dzīvo, šai personai varētu būt jāklieš šaubas par savu identitāti un jānoraida aizdomas par viltotiem dokumentiem, kuras rodas no tā, ka šīs personas vienmēr ikdienā lietotais uzvārds, kas ir ietverts gan Dānijas iestāžu reģistros, gan saistībā ar šo personu izdotajos dokumentos Dānijā, kā, piemēram, dzimšanas apliecībā, atšķiras no tā, kāds tas ir šīs personas Vācijas izdotajā pasē.

27 Turklāt to dokumentu, tostarp atestātu, sertifikātu un diplomu, skaits, kuros personas uzvārds būs dažādi lietots, gadu gaitā var palielināties, ja bērnam ir cieša saikne gan ar Dāniju, gan Vāciju. No lietas materiāliem izriet, ka šis bērns, lai arī galvenokārt dzīvo pie savas mātes Dānijā, regulāri uzturas Vācijā, lai apciemotu savu tēvu, kurš pēc šķiršanās ir apmeties uz dzīvi šajā valstī.

- 28 Katrreiz, kad kādā konkrētā situācijā lietotais uzvārds neatbildis personas identitāti pierādošā dokumentā ietvertajam uzvārdam, cita starpā lai saņemtu pabalstu vai lai tiktu piešķirtas kādas tiesības, vai lai konstatētu pārbaudījumu sekmīgu nokārtošanu vai jaunu iemaņu apgūšanu, vai katrreiz, kad divos vienlaicīgi iesniegtos dokumentos iekļautais uzvārds nebūs viens un tas pats, šādi dažādi uzvārdi var radīt šaubas par šīs personas identitāti, kā arī iesniegto dokumentu publisko ticamību vai tajos ietvertās informācijas patiesumu.
- 29 Tāds brīvas pārvietošanās ierobežojums, kāds izriet no šī sprieduma 23.–28. punktā izklāstītajām nopietnajām neērtībām, var tikt attaisnots tikai tad, ja to pamato objektīvi apsvērumi un ja tas ir samērīgs ar leģitīmi sasniedzamo mērķi (šajā sakarā skat. 2007. gada 11. septembra spriedumu lietā C-318/05 Komisija/Vācija, Krājums, I-6957. lpp., 133. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 30 Lai pamatotu, ka uzvārda noteikšana ir piesaistīta vienīgi pilsonībai, Vācijas valdība un dažas citas valdības, kuras Tiesā iesniedza apsvērumus, cita starpā norāda, ka šī piesaiste ir objektīvs kritērijs, ar ko nepārprotami un, ievērojot kontinuitāti, var noteikt personas uzvārdu, nodrošināt uzvārda vienotību ar brāļiem un māsām un saglabāt attiecības starp lielas ģimenes locekļiem. Turklāt šī kritērija mērķis ir vienādi attiekties pret visām personām, kurām ir konkrēta pilsonība, un nodrošināt, lai personu, kurām ir viena un tā pati pilsonība, uzvārdi tiktu noteikti vienādi.
- 31 Taču neviens no šiem motīviem, kuri ir minēti, lai atbalstītu personas uzvārda noteikšanas piesaisti šīs personas pilsonībai, — lai arī cik leģitīmi tie kā tādi var būt, — nevar tikt uzskatīts par būtisku tādējādi, ka ar tiem varētu attaisnot — situācijā, kāda ir pamata lietā, — dalībvalsts kompetento iestāžu atteikumu atzīt bērna uzvārdu, kāds tas ir noteikts un reģistrēts citā dalībvalstī, kurā šis bērns ir dzimis un kopš tā laika dzīvo.

32 Tiktāl, ciktāl piesaistes pilsonībai mērķis ir nodrošināt, lai personas uzvārds varētu tikt noteikts, ievērojot kontinuitāti un stabilitāti, jākonstatē, kā to norādījusi Komisija, ka situācijā, kāda ir pamata lietā, šādas piesaistes rezultāts būs pretējs gaidītajam. Faktiski katrreiz, kad bērns šķērsos robežu starp Dāniju un Vāciju, viņam būs jālieto cits uzvārds.

33 Attiecībā uz mērķi nodrošināt uzvārda vienotību ar brāļiem un māsām pietiek konstatēt, ka šādas problēmas pamata lietā nav.

34 Turklāt jāatzīst, ka Vācijas starptautiskajās privāttiesībās paredzētā personas uzvārda noteikšanas piesaiste šīs personas pilsonībai nav bez izņēmumiem. Nav šaubu, ka Vācijas kolizijas normas par bērna uzvārda noteikšanu pieļauj, ka bērna uzvārda noteikšana ir piesaistīta viena no vecāku pastāvīgajai dzīvesvietai, ja tā atrodas Vācijā. Līdz ar to bērnam, kuram tāpat kā viņa vecākiem nav Vācijas pilsonības, Vācijā tomēr var tikt piešķirts uzvārds, kas ir noteikts saskaņā ar Vācijas tiesībām, ja vienam no viņa vecākiem pastāvīgā dzīvesvieta ir šajā valstī. Līdz ar to tāda situācija, kas ir līdzīga bērna Leonarda Matiasa situācijai, varētu rasties arī Vācijā.

35 Vācijas valdība norāda arī uz to, ka valsts tiesiskajā regulējumā nav atļauts piešķirt dubultos uzvārdus praktisku iemeslu dēļ. Faktiski uzvārdu garums var tikt ierobežots. Vācijas likumdevējs ir pieņēmis šādus noteikumus, lai nākamā paaudze nebūtu spiesta atteikties no kādas uzvārda daļas. Ko viena paaudze iegūtu no šīm tiesībām, ja tiktu atļauti dubultie uzvārdi, to nākamā paaudze zaudētu. Šai nākamajai paaudzei vairs nebūtu tādas pašas kombinēšanas iespējas kā iepriekšējai paaudzei.

36 Tomēr šādi administratīva rakstura apsvērumi nevar būt pietiekami, lai attaisnotu šī sprieduma 22.–28. punktā konstatēto brīvas pārvietošanās ierobežojumu.

37 Turklāt, kā tas izriet no iesniedzējtiesas lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, Vācijas tiesībās nav pilnībā izslēgta iespēja bērniem ar Vācijas pilsonību piešķirt dubultos uzvārdus. Kā to tiesas sēdē apstiprināja Vācijas valdība, ja vienam no vecākiem ir citas valsts pilsonība, vecāki var izvēlēties bērna uzvārdu noteikt saskaņā ar šīs valsts tiesībām.

38 Papildus jākonstatē, ka Tiesā nav minēts neviens īpašs iemesls, kas attiecīgajā gadījumā varētu būt pamatā tam, ka bērnam Leonardam Matiasam netiek atzīts Dānijā piešķirtais un reģistrētais uzvārds, — kā, piemēram, tas, ka šis uzvārds Vācijā būtu pretējs sabiedriskajai kārtībai.

39 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu jāatbild šādi: EKL 18. pants nepieļauj, ka apstākļos, kādi pastāv pamata lietā, dalībvalsts iestādes saskaņā ar valsts tiesībām atsakās atzīt bērna uzvārdu, kas ir noteikts un reģistrēts citā dalībvalstī, kurā šis bērns ir dzimis un kopš tā laika dzīvo, un kuram tāpat kā viņa vecākiem ir tikai pirmās minētās dalībvalsts pilsonība.

Par tiesāšanās izdevumiem

40 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

EKL 18. pants nepieļauj, ka apstākļos, kādi pastāv pamata lietā, dalībvalsts iestādes saskaņā ar valsts tiesībām atsakās atzīt bērna uzvārdu, kas ir noteikts un reģistrēts citā dalībvalstī, kurā šis bērns ir dzimis un kopš tā laika dzīvo, un kuram tāpat kā viņa vecākiem ir tikai pirmās minētās dalībvalsts pilsonība.

[Paraksti]